

Του Σεβασμιοτάτου Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ.κ. Ιεροθέου

1. Ορολογία τού φαινομένου

Η αγγλική λέξη *tourism* δηλώνει αυτόν ο οποίος μετακινείται από τόπο σέ τόπο κυρίως για ψυχαγωγικούς λόγους. Από τήν κίνηση αυτή δημιουργήθηκε η φράση «θρησκευτικός τουρισμός».

Πρόκειται για μετακίνηση προσώπων και ομάδων για θρησκευτικούς λόγους. Η έκφραση θρησκευτικός τουρισμός «χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά τό 1937 από τήν Κοινωνία τών Εθνών, τήν προκάτοχο τού Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) προκειμένου όπως χαρακτηρισθούν εκείνοι πού αποδημούσαν πρός ξένους τόπους για ένα διάστημα περισσότερο τών 24 ωρών» (π. Γεώργιος Τσέτσης).

Έχει διαπιστωθή ότι οι πρώτοι περιηγητές-τουρίστες ήταν οι Χριστιανοί, οι οποίοι περιφέρονταν σέ διάφορους εκκλησιαστικούς χώρους, κυρίως όμως στους Αγίους Τόπους, για νά προσκυνήσουν τά μέρη εκείνα όπου έζησε, σταυρώθηκε, τάφηκε, αναστήθηκε και αναλήφθηκε ο Χριστός και όπου έζησε και η πρώτη Χριστιανική Εκκλησία, καθώς επίσης και μέ μοναστικά κέντρα στά οποία ζούσαν Άγιοι, για νά τούς ρωτήσουν διάφορα θέματα πού τούς απασχολούσαν. Διάφορα κείμενα τά οποία έχουν διασωθή, όπως τό Γεροντικό, ο

Ευεργετικός κ.ά. είναι χαρακτηριστικά αυτής τής νοοτροπίας.

Οι μετακινούμενοι χαρακτηρίζονταν ως απόδημοι, διότι έβγαιναν από τούς δήμους και οδοιπόροι, διότι οδοιπορούσαν μέ τις δύσκολες τότε συνθήκες. Είναι γνωστό τό λεγόμενο Οδοιπορικό τής Αιθερίας από τήν Δύση, πού ήταν μιά μοναχή τού 5ου αιώνας, η οποία επισκέφθηκε τούς Αγίους Τόπους και έγραφε τις εντυπώσεις της από τις περιηγήσεις στην Γερόντισσά της.

Αυτές τις μετακινήσεις συναντούμε και σέ άλλα θρησκευάματα για ανάλογους σκοπούς.

Σήμερα έχουν προταθή άλλοι καλύτεροι ορισμοί, πού αποδίδουν περισσότερο τήν πραγματικότητα. Θεωρείται ότι αντί τού θρησκευτικού τουρισμού καλύτερος ορισμός είναι η έκφραση «προσκυνηματική περιήγηση», πού δηλώνει μιά μετακίνηση και περιήγηση από τόπο σέ τόπο, όχι χάριν ψυχαγωγίας, αλλά χάριν προσκυνήσεως.

Εφέτος επισκέφθηκα τούς Αγίους Τόπους μέ μιά ομάδα από τήν Ναύπακτο και μού έκανε εντύπωση ότι ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων κ. Θεόφιλος χρησιμοποίησε τόν όρο «προσκυνηματική θεωρία». Η λέξη θεωρία δηλώνει τήν όραση-θέα τών προσκυνημάτων και η λέξη προσκυνηματική είναι ένδειξη σεβασμού στά σεβάσματα μέρη. Κατά τήν ομιλία του ανέφερε ότι παλαιότερα οι προσκυνητές πού έρχονταν στά Ιεροσόλυμα είχαν έντονα προσκυνηματικά ενδιαφέροντα και όταν επέστρεφαν στά χωριά τους, τούς υποδέχονταν μέ πολύ ενθουσιασμό και τούς ευλαβούνταν επειδή αξιώθηκαν νά μείνουν στους τόπους εκείνους πού έζησε ο Χριστός. Οι προσκυνητές εθεωρούντο ιερά πρόσωπα, γι' αυτό τούς χαρακτηρίζαν χατζήδες. Αυτό τό διεπίστωσα στό πρόσφατο ταξίδι μου στην Τιφλίδα, πρωτεύουσα τής Γεωργίας, αφού οι προσκυνητές ζούσαν μέ τις αναμνήσεις τους από τούς Αγίου Τόπους.

Επομένως, περισσότερο πρέπει νά χρησιμοποιήται ο όρος προσκυνηματική περιήγηση και ειδικά για τούς Αγίους Τόπους προσκυνηματική θεωρία, παρά θρησκευτικός τουρισμός. Ωστόσο όμως πολλοί μετακινούνται και μέ τήν έννοια πού προσδιορίζει ο θρησκευτικός τουρισμός, οπότε χρησιμοποιείται και αυτός ο όρος.

2. Οι σωστές προϋποθέσεις τής προσκυνηματικής περιηγήσεως

Σήμερα όπως έχει παρατηρηθή ο γενικός τουρισμός «αποτελεί μιά πολυεθνική και πολυδιάστατη βιομηχανία, ένα σημαντικό στοιχείο κοινωνικής, πολιτισμικής, πολιτικής και οικονομικής πραγματικότητας τής εποχής μας» (Γ. Τσέτσης). Πρόκειται για μιά βιομηχανία τουριστική πού απασχολεί έναν στους κάθε εννέα κατοίκους τής γής και αποφέρει πολλά κέρδη, όπως για παράδειγμα τό 2005 ανέρχονταν σέ 3,5 τρισεκατομ. δολ. (π. Γ. Τσέτσης). Μέσα σέ αυτή τήν πολυεθνική και πολυδιάστατη βιομηχανία εντάσσεται και ο θρησκευτικός τουρισμός πού γίνεται αφορμή για πλουτισμό πολλών παραγόντων.

Είναι ευνόητον ότι η προσκυνηματική περιήγηση δέν είναι εύκολη πράξη, γιατί εγκυμονεί και πολλούς κινδύνους, όταν δέν διοργανώνεται κατάλληλα. Μπορεί νά ωφελήση και νά βλάψη τούς προσκυνητές.

Κάνοντας λόγο για προσκυνηματική περιήγηση, εννοούμε κυρίως τρία πράγματα. Πρώτον, αυτούς πού διοργανώνουν τέτοιες εκδρομές-περιηγήσεις, δεύτερον, τό πρόγραμμα τών περιηγήσεων και τρίτον, τούς χώρους πού φιλοξενούν τούς προσκυνητές.

Η Εκκλησία πρέπει νά ενδιαφέρεται ιδιαίτερα και για τούς τρεις αυτούς παράγοντες, γιατί δέν πρέπει νά βλέπη τόν άνθρωπο ως μιά ατομική μονάδα, ούτε ως αντικείμενο εκμεταλλεύσιμο, αλλά ως πρόσωπο τό οποίο ενδιαφέρεται νά αντιμετωπίση τήν μοναξιά ή νά ικανοποιήση άλλες εσωτερικές αναζητήσεις.

Σέ Ιερατική Σύναξη πού έγινε στην Ναύπακτο αναλύθηκε όλο αυτό τό φαινόμενο, επειδή πολλές Ενορίες ή Πρακτορεία διοργανώνουν εκδρομές μέ θρησκευτικό περιεχόμενο ή πολλές Ενορίες και Μοναστήρια υποδέχονται τέτοιους εκδρομείς. Μεταξύ των άλλων κατέληξα στα εξής συμπεράσματα.

Πρώτον, όσοι διοργανώνουν προσκυνηματικές περιηγήσεις πρέπει νά προετοιμάζουν καλά την ομάδα των ανθρώπων και τόν σκοπό τής εκδρομής. Βεβαίως, κάθε εκδρομή έχει και ψυχαγωγικό σκοπό, αλλά δέν πρέπει νά παραβλέπωνται οι πνευματικές και υπαρξιακές αναζητήσεις των ανθρώπων. Μεταξύ των προσκυνητών πρέπει νά υπάρξει ομοιογένεια, γιατί διαφορετικά θά υπάρξουν προβλήματα.

Δεύτερον, τό πρόγραμμα πρέπει νά είναι προσεγμένο και νά ανταποκρίνεται στις αναζητήσεις των ανθρώπων. Ο υπεύθυνος τής προσκυνηματικής περιηγήσεως πρέπει νά είναι κατάλληλα προετοιμασμένος για νά ενημερώνη για την ιστορία τού τόπου, την σχέση μέ τά πρόσωπα πού πέρασαν από τόν τόπο εκείνο και μέ την σύγχρονη ζωή.

Τρίτον, οι άνθρωποι πού υποδέχονται τούς προσκυνητές στα διάφορα κέντρα, θά πρέπει νά κάνουν τό έργο τους μέ πολλή αγάπη, νά προσφέρουν ό,τι είναι καλύτερο γι' αυτούς και νά είναι προετοιμασμένοι μέ τό κατάλληλο υλικό, ώστε νά ωφεληται ποικιλοτρόπως ο προσκυνητής.

Επομένως, όλοι κατά διαφόρους τρόπους είμαστε αναμειγμένοι στον λεγόμενο θρησκευτικό τουρισμό, είτε διοργανώνουμε τέτοιες περιηγήσεις είτε υποδεχόμαστε, οπότε και πρέπει νά είμαστε έτοιμοι νά βοηθούμε τούς ανθρώπους και νά τούς εισάγουμε στην ιστορία, τόν πολιτισμό τού τόπου, στις παραδόσεις του και στην σύγχρονη ζωή.

Για τό έργο αυτό χρειάζεται ιδιαίτερο μεράκι και έμπνευση, γιατί δέν μπορούμε νά παραβλέψουμε τις ανάγκες και τις δυνατότητες τού συγχρόνου ανθρώπου. Εάν τούς παλαιότερους χρόνους οι άνθρωποι μετακινούνταν μέ τόσες δυσκολίες αυτό πολύ περισσότερο γίνεται στην εποχή μας.

3. Η προσκυνηματική περιήγηση στην Ναυπακτία

Θά περιορίσω τόν λόγο μου κυρίως στην Επαρχία τής Ναυπακτίας, την οποία τόσο αγαπούμε και ενδιαφερόμαστε για την ποιοτική της αναβάθμιση.

Η Ναυπακτία, όπως είναι γνωστόν, είναι ένας χώρος πού συνδυάζει ομορφιά και παράδοση, πολιτισμό και σύγχρονη ζωή. Επειδή έχω επισκεφθή τά Ζαγοροχώρια και τό Πήλιο, αισθάνομαι ότι η Ορεινή Ναυπακτία είναι κάτι μεταξύ των δύο, γι' αυτό και είναι μία περιοχή μέ μεγάλο φυσικό πλούτο και ομορφιά.

Συγχρόνως, έχει και πολύ μεγάλη πολιτιστική και εκκλησιαστική παράδοση. Άλλωστε η Εκκλησία, όπως και η θρησκεία, είναι τό κέντρο τού πολιτισμού, κατά τόν Max Weber.

Θεωρώ ότι ο θρησκευτικός τουρισμός στην Ναυπακτία θά πρέπει νά συνδυάζη τρία στοιχεία, τά μνημεία, την σύγχρονη εκκλησιαστική ζωή και την διαχρονική παράδοση.

Διασώζονται μέχρι σήμερα πολλά και θαυμαστά μνημεία τέχνης, όπως είναι η Ιερά Μονή Αμπελακιώτισσας, πού ιδρύθηκε τόν 15ο αιώνα, η Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Προδρόμου τής Βομβοκούς πού ανοικοδομήθηκε τόν 17ο αιώνα, η Παναγία η Παναξιώτισσα στην Γαυρολίμνη, η οποία είναι έργο τέχνης τού 11ου αιώνα και πολλά άλλα διασωθέντα ή ερειπωμένα μοναστικά κέντρα, όπως ο Άγιος Δημήτριος Κρυονερίων, η Παναγία η Καβαδιώτισσα, η Αγία Σωτήρα στό Χρύσοβο, η Παναγία Φιλοθέου Νεοκάστρου κλπ. Σημαντικό μοναστικό κέντρο είναι τό σπήλαιο τού Αγίου Νικολάου Βαράσοβας, πού είναι σπάνιας μορφής Εγκλειστρα πού διασώζει στοιχεία ζωής από τόν 9ο μέχρι τόν 18ο αιώνα και όλο τό μοναστικό και ασκητικό συγκρότημα τής Βαράσοβας.

Έχουν δημοσιευθή διάφορα βιβλία μέ την ιστορία των μοναστικών αυτών κέντρων και σε

"Θρησκευτικός Τουρισμός"

Συντάχθηκε απο τον/την admin

Τετάρτη, 10 Φεβρουαρίου 2010 09:18 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 13 Φεβρουαρίου 2010 10:28

αυτό χρωστούμε ευγνωμοσύνη στον Καθηγητή κ. Αθανάσιο Παλιούρα, στον κ. Χαράλαμπο Χαραλαμπόπουλο, την κ. Ευγενία Χαραλαμποπούλου και την Εταιρεία Ναυπακτιακών Μελετών για την μεγάλη τους προσφορά, αλλά και σε άλλους συγγραφείς. Πρέπει να διαβάζουμε όλα αυτά τα κείμενα για να μάθουμε την ιστορία του τόπου και των μνημείων. Πέρα από αυτό, πρέπει η προσκυνηματική περιήγηση να έχει επαφή με τις εκκλησιαστικές τελετές που γίνονται στα μνημεία αυτά, ήτοι θείες Λειτουργίες στις πανηγύρεις τους, ιερές Παρακλήσεις στα θαυμαστά προσκυνήματα που διατηρούνται, αγρυπνίες κλπ. Αυτό γίνεται ιδιαίτερα στην Ιερά Μονή Αμπελακιώτισσας. Επίσης, τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο γίνεται μία κατανυκτική θεία Λειτουργία στο σπήλαιο του Αγίου Νικολάου Βαράσοβας με πολύ κόσμο. Χαίρομαι κάθε χρόνο που ανέρχομαι στο σπήλαιο και πατώ σε χώρους που ποτίστηκαν με ασκητικούς αγώνες και ιδρώτες. Βέβαια πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον χώρο αυτό, να γίνη προσβάσιμος και να αρχίσουν αναστηλωτικές εργασίες. Ακόμη ο λεγόμενος θρησκευτικός τουρισμός περιλαμβάνει και την συμμετοχή σε πολιτιστικές δραστηριότητες τις οποίες διοργανώνουν οι πολιτιστικοί Σύλλογοι τους καλοκαιρινούς μήνες κατά τις πανηγύρεις των Ιερών Ναών. Μόνο που θα πρέπει να προσέχουν να μην αλλοιώνουν τον χαρακτήρα των θρησκευτικών αυτών εκδηλώσεων και να μην δημιουργούν ρύπανση του περιβάλλοντος χώρου, ακόμη και ηχορύπανση. Πάντως, θα πρέπει όλοι να δραστηριοποιηθούν περισσότερο για την αξιοποίηση και ενεργοποίηση αυτού του νέου φαινομένου, της λεγόμενης προσκυνηματικής περιήγησης ή θρησκευτικού τουρισμού. Θα πρέπει να αναβαθμισθή εκκλησιαστικά και πολιτιστικά.

Θέλω να αναφερθώ δημοσίως τον Αρχιμ. π. Πολύκαρπο, Ηγούμενο που παραμένει πνευματικός φρουρός στην Ιερά Μονή Αμπελακιώτισσας, ύστερα μάλιστα και από την κοίμηση του π. Ραφαήλ, που για τόσα χρόνια παρέμενε στην Ιερά Μονή. Επίσης, να συγχαρώ όλους τους παρισταμένους Δημάρχους Ναυπακτίας και τους Προέδρους και τα μέλη των Πολιτιστικών Συλλόγων για τις καλοκαιρινές πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνουν και δίνουν ζωή στον τόπο. Χαίρομαι, γιατί διοργανώνονται εκδηλώσεις με τα ήθη και τα έθιμα του τόπου μας.

Ακόμη, έχουμε συζητήσει με τον Νομάρχη κ. Ευθύμιο Σώκο και είναι και δικό του όραμα να ενωθή με ασφαλτόδρομο η Ναυπακτία με την Ευρυτανία, ώστε ο περιηγητής να μπορέσει από την Άνω Χώρα, δια της Ιεράς Μονής Αμπελακιώτισσας να φθάσει στην Ιερά Μονή Προυσιώτισσας και να ενωθούν τα δύο μεγάλα μοναστικά και εθνικά κέντρα. Και ήδη γίνονται σημαντικές ενέργειες για να περατωθή και τό τμήμα μεταξύ Αμπελακιώτισσας και Περδικόβρυσης, που είναι ακόμη χωματόδρομος.

Θεωρώ πολύ σημαντικό τό έργο που άρχισε ο κ. Χαράλαμπος Χαραλαμπόπουλος, σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη, για να καταρτισθή τό Ναολόγιο της Μητροπόλεώς μας, τό οποίο θα περιλαμβάνη καταγραφή ιστορική, αρχιτεκτονική, λαογραφική και φωτογραφική όλων των Ναών και Ναυδρίων που υπάρχουν στην περιφέρειά μας. Στο έργο αυτό βοηθήσατε και εσείς, οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι συγκεντρώνοντας πολύ υλικό, όταν ήταν δύσκολο να τό συγκεντρώσουν οι κατά τόπους Εφημέριοι. Τό έργο αυτό προχωράει με κάπως αργό ρυθμό, διότι λείπει τό υλικό από λίγες ακόμη Ενορίες και διότι η Ιερά Μητρόπολη δέν έχει μεγάλη οικονομική ευχέρεια και δέν βρέθηκε κάποιος χορηγός να βοηθήσει στην έκδοση. Όταν με τό καλό ολοκληρωθή θα αποτελέση μία θαυμάσια καταγραφή των Εκκλησιαστικών μνημείων της Επαρχίας μας και ένα πολύ καλό βοήθημα για τους επιστήμονες, αλλά και την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

"Θρησκευτικός Τουρισμός"

Συντάχθηκε απο τον/την admin

Τετάρτη, 10 Φεβρουαρίου 2010 09:18 - Τελευταία Ενημέρωση Σάββατο, 13 Φεβρουαρίου 2010 10:28

Αγαπητοί μου,

Αισθάνομαι ιδιαίτερη τιμή διότι είμαι Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου, αυτής της αρχαίας Ιεράς Επισκοπής και Μητροπόλεως, αλλά και ενός τόπου με ιστορία και παράδοση.

Και κατά την θερινή περίοδο περιοδεύω τα χωριά της ορεινής Ναυπακτίας και τού Αγίου Βλασίου με χαρά, παρά τις δυσκολίες και τόν κόπο, διότι αναπνέω τόν αέρα της ελάτης, βλέπω τά σπίτια πού παραμένουν αγέρωχα στό πέρασμα τού χρόνου και εκφράζουν τόν παραδοσιακό τρόπο ζωής, λειτουργώ σέ παλαιούς Ναούς και Μονές με ιστορία εκκλησιαστική και εθνική, φιλοξενούμαι από ευγενέστατους και καλλιεργημένους Ναυπακτίους και συναντώ αγαπητά πρόσωπα στις πλατείες, όπου συζητώ διάφορα θέματα πού μάς απασχολούν.

Είμαι και εγώ ένας προσκυνηματικός περιηγητής ή μάλλον Ποιμενάρχης της Ναυπακτίας και τών Ναυπακτίων και θέλω νά γίνω και περιηγητής και ποιμενάρχης τών καρδιών σας. Γιατί, όπως έλεγε κάποιος: «Πρέπει νά γνωρισθούμε, πριν χωρισθούμε».-

Το κείμενο προέρχεται από την ομιλία που εκφώνησε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ.κ. Ιερόθεος κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης "Ναυπακτιακή Πίτα 2010".